

III

(Euroopan unionista tehty sopimusta soveltamalla annetut säädökset)

EUROOPAN UNIONISTA TEHDYN SOPIMUKSEN V OSASTOA
SOVELTAMALLA ANNETUT SÄÄDÖKSET

NEUVOSTON PUITEPÄÄTÖS 2008/841/YOS,

tehty 24 päivänä lokakuuta 2008,

järjestäytyneen rikollisuuden torjunnasta

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

pan unionin jäsenvaltioissa 21 päivänä joulukuuta 1998 hyväksytty yhteinen toiminta 98/733/YOS ⁽²⁾.

ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 29 artiklan, 31 artiklan 1 kohdan e alakohdan ja 34 artiklan 2 kohdan b alakohdan,

ottaa huomioon komission ehdotuksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin lausunnon ⁽¹⁾,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Haagin ohjelman tavoitteena on parantaa unionin ja jäsenvaltioiden yhteistä kykyä muun muassa torjua järjestäytyneitä rajat ylittävää rikollisuutta. Tämä tavoite on määrä saavuttaa muun muassa lainsäädäntöä lähentämällä. Tarvitaan tiiviimpää Euroopan unionin jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä, jotta voidaan torjua rikollisjärjestöjen aiheuttamat vaarat ja niiden leviäminen sekä vastata tehokkaasti kansalaisten odotuksiin ja jäsenvaltioiden tarpeisiin. Brysselissä 4 ja 5 päivänä marraskuuta 2004 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmien 14 kohdassa todetaan tältä osin Euroopan kansalaisten odottavan, että samalla kun Euroopan unioni takaa perusvapauksien ja -oikeuksien kunnioittamisen, se myös omaksuu tehokkaamman yhteisen lähestymistavan rajat ylittävien ongelmiin, kuten järjestäytyneeseen rikollisuuteen.

(2) Komissio arvioi toimien toteuttamisesta terrorismin ja muiden vakavien rikollisuuden muotojen torjumisen alalla 29 päivänä maaliskuuta 2004 antamassaan tiedonannossa, että Euroopan unionissa olevia järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa koskevia voimavaroja olisi tehostettava, ja totesi laativansa puitepäätöksen, jolla korvataan rikollisjärjestöön osallistumisen kriminalisoinnista Euroo-

(3) Haagin ohjelman kohdassa 3.3.2 todetaan, että aineellisen rikosoikeuden lähentäminen helpottaa tuomioiden ja oikeudellisten päätösten vastavuoroista tunnustamista sekä rikosasioita koskevaa poliisi- ja oikeudellista yhteistyötä sekä koskee rajat ylittävää, erityisen vakavan rikollisuuden eri aloja, ja että etusija olisi annettava perussopimuksissa erityisesti mainituille rikollisuuden aloille. Rikollisjärjestöön osallistumiseen liittyvien rikosten määritelmää olisi sen vuoksi lähennettävä kaikissa jäsenvaltioissa. Näin ollen tämän puitepäätöksen soveltamisalaan olisi kuuluttava ne rikokset, jotka ovat rikollisjärjestöille tunnusomaisia. Lisäksi siinä olisi säädettävä rikoksiin syyllistyneiden tai niiden tekemisestä vastuussa oleviin luonnollisiin henkilöihin ja oikeushenkilöihin kohdistuvien sellaisten seuraamusten määrittämisestä, jotka ovat oikeassa suhteessa tehtyjen rikosten vakavuuteen.

(4) Velvoitteet, jotka aiheutuvat 2 artiklan a alakohdasta, eivät saisi rajoittaa jäsenvaltioiden vapautta luokitella rikollisjärjestöiksi muitakin ryhmiä, esimerkiksi sellaisia, joiden tarkoituksena ei ole saada taloudellista tai muuta aineellista hyötyä.

(5) Velvoitteet, jotka aiheutuvat 2 artiklan a alakohdasta, eivät saisi rajoittaa jäsenvaltioiden vapautta tulkita ilmaisua ”rikollinen toiminta” siten, että se merkitsee varsinaisten tekojen suorittamista.

(6) Euroopan unionin olisi täydennettävä kansainvälisten järjestöjen tekemää merkittävää työtä, johon kuuluu muun muassa Yhdistyneissä Kansakunnissa tehty kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastainen yleissopimus, jäljempänä ’Palermion yleissopimus’, joka on yhteisön puolesta tehty neuvoston päätöksellä 2004/579/EY ⁽³⁾.

⁽¹⁾ Muun kuin pakollisen kuulemisen johdosta annettu lausunto (ei vielä julkaistu virallisessa lehdessä).

⁽²⁾ EYVL L 351, 29.12.1998, s. 1.

⁽³⁾ EUVL L 261, 6.8.2004, s. 69.

- (7) Jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla toteuttaa tämän puitepäättöksen tavoitteita, vaan ne voidaan toiminnan laajuuden johdosta saavuttaa paremmin unionin tasolla, joten unioni voi toteuttaa toimenpiteitä Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti, sellaisena kuin sitä on sovellettu Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 2 artiklan toisen kohdassa. Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä puitepäättöksessä ei ylitetä sitä, mikä on näiden tavoitteiden saavuttamiseksi tarpeen.
- (8) Tässä puitepäättöksessä kunnioitetaan perusoikeuksia ja noudatetaan Euroopan unionin perusoikeuskirjassa ja erityisesti sen 6 ja 49 artiklassa tunnustettuja periaatteita. Minkään tämän puitepäättöksen sisältyvän tarkoituksena ei ole rajoittaa tai estää kansallisia määräyksiä, jotka koskevat perusoikeuksia ja -vapauksia, kuten oikeusturvaa, lakko-oikeutta, kokoontumisvapautta, yhdistymisvapautta, lehdistönvapautta, sananvapautta, mukaan lukien oikeus perustaa ammattiyhdistyksiä ja liittyä niihin etujensa turvaamiseksi, sekä niihin liittyvää oikeutta osoittaa mieltään.
- (9) Yhteinen toiminta 98/733/YOS olisi siten kumottava,

ON TEHNYT TÄMÄN PUITEPÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Määritelmät

Tätä puitepäättöstä sovellettaessa tarkoitetaan

- 1) 'rikollisjärjestöllä' rakenteeltaan jäsentynyttä yhteenliittymää, joka on ollut olemassa jonkin aikaa ja joka koostuu useammasta kuin kahdesta henkilöstä, jotka toimivat yhdessä tehdäkseen rikoksia, joista voi enimmillään seurata vähintään neljän vuoden pituinen tai sitä ankarampi vankeusrangaistus tai vapaudenriiston käsittävä turvaamistoimenpide, saadaksesen niistä suoraan tai välillisesti taloudellista tai muuta aineellista hyötyä;
- 2) 'rakenteeltaan jäsentyneellä yhteenliittymällä' yhteenliittymää, jota ei ole satunnaisesti muodostettu rikoksen välitöntä tekemistä varten, jonka jäsenillä ei tarvitse olla nimenomaisesti määriteltyjä tehtäviä, jonka jäsenyyden ei tarvitse olla jatkuvaa ja jolla ei tarvitse olla kehittyntä rakennetta.

2 artikla

Rikollisjärjestön toimintaan osallistumiseen liittyvät rikokset

Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että toinen tai molemmat seuraavan tyyppisistä rikollisjärjestöön liittyvistä menettelyistä säädetään rangaistavaksi:

- a) sellaisen henkilön menettely, joka tahallisesti ja tietoisena joko rikollisjärjestön tavoitteesta ja yleisestä toiminnasta tai sen aikomuksesta tehdä kyseessä olevat rikokset, osallistuu aktiivisesti järjestön rikolliseen toimintaan, esimerkiksi tietojen tai välineiden tai uusien jäsenten hankintaan sekä sen toiminnan kaikenlaiseen rahoittamiseen, tietoisena siitä, että tällainen osallistuminen edistää järjestön rikollisen toiminnan toteutumista;
- b) sellaisen henkilön menettely, joka käsittää yhden tai useamman henkilön kanssa tehtävän sopimuksen toiminnasta, joka toteutuessaan johtaisi 1 artiklassa tarkoitettujen rikosten tekemiseen, silloinkin kun tämä henkilö ei osallistu toiminnan varsinaiseen suorittamiseen.

3 artikla

Seuraamukset

1. Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että
 - a) 2 artiklan a alakohdassa tarkoitettua rikoksesta voidaan määrätä vapausrangaistus, jonka enimmäiskesto on vähintään kahdesta viiteen vuotta; tai
 - b) 2 artiklan b alakohdassa tarkoitettua rikoksesta voidaan määrätä vapausrangaistus, jonka enimmäiskesto on sama kuin sopimuksen kohteena olevasta rikoksesta määrättävä, tai vapausrangaistus, jonka enimmäiskesto on vähintään kahdesta viiteen vuotta.
2. Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että sitä seikkaa, että 2 artiklassa tarkoitettua, kyseisen jäsenvaltion määrittelemät rikokset on tehty osana rikollisjärjestön toimintaa, voidaan pitää koventamispe-rusteena.

4 artikla

Erityiset olosuhteet

Kukin jäsenvaltio voi toteuttaa tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 3 artiklassa tarkoitettuja rangaistuksia voidaan lieventää tai että rikoksenteekijä voidaan jättää rangaistukseen tuomitsematta, jos hän esimerkiksi:

- a) sanoutuu irti rikollisesta toiminnasta; ja
- b) antaa hallinto- tai oikeusviranomaisille tietoja, joita nämä eivät olisi muutoin voineet saada ja joiden ansiosta nämä voivat:
 - i) estää rikoksen vaikutukset tai lieventää niitä;
 - ii) tunnistaa tai tuoda oikeuden eteen muut rikoksenteekijät;
 - iii) löytää todisteita;

- iv) riistää rikollisjärjestöltä laittomat varat tai sen rikollisesta toiminnasta saaman hyödyn; tai
- v) estää muiden 2 artiklassa tarkoitettujen rikosten tekemisen.

5 artikla

Oikeushenkilön vastuu

1. Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että oikeushenkilöt voidaan saattaa vastuuseen 2 artiklassa tarkoitetuista rikoksista, jotka on oikeushenkilön hyväksi tehnyt joko yksin tai oikeushenkilön toimieliimen jäsenenä toimien henkilö, jonka johtava asema oikeushenkilössä perustuu:

- a) valtaan edustaa oikeushenkilöä;
- b) valtuuksiin tehdä päätöksiä oikeushenkilön puolesta; tai
- c) valtuuksiin harjoittaa valvontaa oikeushenkilön sisällä.

2. Kunkin jäsenvaltion on lisäksi toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että oikeushenkilöt voidaan saattaa vastuuseen, jos 1 kohdassa tarkoitettu henkilö on laiminlyönyt ohjaus- tai valvontatehtävänsä siten, että kyseisen henkilön alaisena toimiva henkilö on voinut syyllistyä 2 artiklassa tarkoitettuun rikokseen oikeushenkilön hyväksi.

3. Mitä 1 ja 2 kohdassa säädetään oikeushenkilön vastuusta, ei rajoita rikosoikeudellisten menettelyjen soveltamista sellaisia luonnollisia henkilöitä vastaan, jotka ovat tekijöitä, avunantajia tai yllyttäjiä jossakin 2 artiklassa tarkoitettussa rikoksessa.

4. Tässä puitepäätöksessä tarkoitetaan 'oikeushenkilöllä' mitä tahansa yhteisöä, jolla on oikeushenkilön asema sovellettavan lain nojalla, lukuun ottamatta valtioita tai julkisia elimiä niiden käyttäessä julkiseen valtaan liittyviä oikeuksiaan sekä julkisoikeudellisia kansainvälisiä järjestöjä.

6 artikla

Oikeushenkilöihin kohdistuvat seuraamukset

1. Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 5 artiklan 1 kohdan nojalla vastuussa olevalle oikeushenkilölle voidaan määrätä tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia seuraamuksia, joihin kuuluvat rikosoikeudelliset tai muut sakot ja joihin voi kuulua myös muita seuraamuksia, kuten:

- a) oikeuden menettäminen julkisista varoista myönnettäviin etuisuuksiin tai tukiin;

- b) väliaikainen tai pysyvä kielto harjoittaa liiketoimintaa;
- c) tuomioistuimen valvontaan asettaminen;
- d) tuomioistuimen määräys purkaa oikeushenkilö;
- e) rikoksen tekemiseen käytettyjen laitosten sulkeminen väliaikaisesti tai pysyvästi.

2. Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 5 artiklan 2 kohdan nojalla vastuussa olevaksi todettua oikeushenkilöä voidaan rangaista tehokkain, oikeasuhteisin ja varoittavin seuraamuksin tai toimenpitein.

7 artikla

Tuomiovalta ja syytetoimien yhteensovittaminen

1. Kunkin jäsenvaltion on varmistettava, että sen tuomiovalta kattaa ainakin ne tapaukset, joissa jokin 2 artiklassa tarkoitettu rikos:

- a) on tehty kokonaan tai osittain sen alueella, riippumatta siitä, mihin rikollisjärjestö on sijoittunut tai missä se harjoittaa rikollista toimintaansa;
- b) rikoksen on tehnyt asianomaisten jäsenvaltion kansalainen; tai
- c) rikos on tehty kyseiseen jäsenvaltioon sijoittautuneen oikeushenkilön hyväksi.

Jäsenvaltio voi päättää olla soveltamatta tai soveltaa ainoastaan erityistapauksissa tai -olosuhteissa b ja c alakohdassa olevia tuomiovaltaa koskevia sääntöjä, jos 2 artiklassa tarkoitettut rikokset on tehty sen alueen ulkopuolella.

2. Jos jokin 2 artiklassa tarkoitettu rikos kuuluu useamman jäsenvaltion tuomiovaltaan ja mikä tahansa näistä valtioista voi pätevästi ryhtyä syytetoimiin samojen tosiseikkojen perusteella, asianomaisten jäsenvaltioiden on toimittava yhteistyössä päättääkseen, mikä niistä ryhtyy syytetoimiin rikoksentekejiä vastaan, pyrkien mahdollisuuksien mukaan keskittämään syytetoimet yhteen jäsenvaltioon. Tätä varten jäsenvaltiot voivat käyttää Eurojustia tai mitä tahansa muuta Euroopan unionin alueelle sijoittautunutta elintä tai järjestelyä oikeusviranomaistensa välisen yhteistyön helpottamiseksi ja niiden toimien yhteensovittamiseksi. Erityisesti on otettava huomioon seuraavat näkökohdat:

- a) jäsenvaltio, jonka alueella teko on tehty;
- b) jäsenvaltio, jonka kansalainen tekijä on tai jossa hän asuu;

c) jäsenvaltio, josta uhrin ovat peräisin;

10 artikla

d) jäsenvaltio, jonka alueelta tekijä on tavoitettu.

Täytäntöönpano ja kertomukset

3. Jäsenvaltion, joka ei lainsäädäntönsä nojalla toistaiseksi luovuta omia kansalaisiaan, on toteutettava tarvittavat toimenpiteet ulottaakseen tuomiovaltansa 2 artiklassa tarkoitettuun tekkoon ja ryhtyäkseen tarvittaessa sitä koskeviin syytetoimiin, kun teon on suorittanut kyseisen jäsenvaltion kansalainen sen alueen ulkopuolella.

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tämän puitepäättöksen säännösten noudattamisen edellyttämät toimenpiteet ennen 11 päivää toukokuuta 2010.

4. Tämä artikla ei estä käyttämästä rikosoikeudellista tuomiovaltaa, joka perustuu jäsenvaltion kansalliseen lainsäädäntöön.

2. Jäsenvaltioiden on toimitettava neuvoston pääsihteeristölle ja komissiolle ennen 11 päivää toukokuuta 2010 kirjallisina ne säännökset, joilla jäsenvaltioiden tästä puitepäättöksestä aiheutuvat velvoitteet saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä. Näihin tietoihin perustuvan kertomuksen ja komission kirjallisen kertomuksen perusteella neuvosto arvioi ennen 11 päivää marraskuuta 2012, missä määrin jäsenvaltiot ovat noudattaneet tämän puitepäättöksen säännöksiä.

8 artikla

Uhrien ilmoitusta tai syytettä koskevan vaatimuksen puuttuminen

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että 2 artiklassa tarkoitettuja rikoksia koskeva tutkinta tai syytteesenpano ei edellytä rikoksen uhrin ilmoitusta tai syytettä ainakaan silloin kun teot on tehty kyseisen jäsenvaltion alueella.

11 artikla

Alueellinen soveltaminen

Tätä puitepäättöstä sovelletaan Gibraltariin.

9 artikla

Voimassa olevien säännösten kumoaminen

Kumotaan yhteinen toiminta 98/733/YOS.

12 artikla

Voimaantulo

Tämä puitepäättös tulee voimaan päivänä, jona se julkaistaan Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

Euroopan unionista tehdyn sopimuksen VI osaston ja Euroopan yhteisön perustamissopimuksen nojalla annetuissa säädöksissä olevia viittauksia yhteisessä toiminnassa 98/733/YOS tarkoitettuun rikollisjärjestöön osallistumiseen pidetään viittauksina tässä puitepäättöksestä tarkoitettuun rikollisjärjestöön osallistumiseen.

Tehty Luxemburgissa 24 päivänä lokakuuta 2008.

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

M. ALLIOT-MARIE